

Metodološki okvir raziskave ter demografska analiza sodelujočih institucij pri preučevanju vedenjskih in čustvenih težav otrok in mladostnikov

Nina Krmac, Mitja Krajncan in Katja Vrhunc Pfeifer

 © 2025 Nina Krmac, Mitja Krajncan in Katja Vrhunc Pfeifer
<https://doi.org/10.26493/978-961-293-413-2.4>

Kratek opis projekta in potek raziskovanja

Raziskovalni projekt temelji na metodološki triangulaciji, ki združuje več tehnik zbiranja podatkov. Takšna kompleksna metodološka zasnova omogoča celostno, večdimenzionalno in poglobljeno analizo fenomenov vedenjskih in čustvenih težav pri otrocih in mladostnikih. Kombinacija tehnik zagotavlja višjo stopnjo veljavnosti in zanesljivosti pridobljenih rezultatov. Poleg metodološke triangulacije je prisotna tudi triangulacija virov podatkov, saj vključuje perspektivo strokovnjakov z več disciplinarnih področij. S sintezo kvalitativnih in kvantitativnih pristopov se raziskovalni proces osredotoča na identifikacijo vzročnih povezav, obenem pa omogoča natančno deskripcijo specifičnih značilnosti preučevanih pojavov. Tak pristop ne le razširja razumevanje raziskovanega področja, temveč prispeva tudi k razvoju multidisciplinarnih strategij za prepoznavanje in obravnavo vedenjskih ter čustvenih težav v otroški in mladostniški populaciji.

Raziskovalni projekt predstavlja pomemben prispevek k socialnopedagoški znanosti, saj se osredotoča na celostno razumevanje in podporo otrokom ter mladostnikom z vedenjskimi in čustvenimi težavami/motnjami v različnih okoljih. Projekt obravnava celoten kontinuum pomoči, od preventivnih ukrepov v vrtcih in intervencij v šolah do specializiranih obravnav v vzgojnih zavodih ter terapevtskih institucijah.

Poseben poudarek je namenjen:

1. etiološki analizi (preučevanje vzrokov za vedenjske in čustvene motnje);
2. fenomenološkim preglednicam (opis pojavov in njihove manifestacije v različnih okoljih);

Krajncan, M., Vuković M., in Vrhunc Pfeifer, K. (ur.). (2025).

Meje vedenja: kako razumeti, obravnavati in usmerjati mlade s težavami.

Založba Univerze na Primorskem.

3. razvoju instrumentarija za zgodnjo detekcijo težav, ki vključuje senzi-
bilne diagnostične metode za posamezne podskupine;
4. prilagoditvi didaktičnih pripomočkov in metod glede na specifične
potrebe otrok in mladostnikov na različnih stopnjah razvoja glede na
program vzgojnega dela.

Projekt poudarja nujnost upoštevanja etičnih standardov ter ohranjanja socialno-pedagoških usmeritev. Pri tem je ključno vzpostaviti jasne meje med različnimi disciplinami in spodbujati funkcionalno mrežno delovanje med njimi. To zagotavlja, da obravnava ne postane pretirano medicinska ali kaznovalna ter da se izognemo premalo strukturiranim in diferenciranim pristopom.

Prav tako je ena od kompleksnih tem projekta tudi zgodnja prepozna-
va vedenjskih in čustvenih težav. Tako je bistvenega pomena oblikovanje
vrtčevskega in šolskega okolja, ki hkrati:

- zgodaj prepozna težave pri otrocih;
- ustrezno reagira glede na njihove individualne potrebe;
- spodbuja inkluzijo ter razvoj socialnih in emocionalnih kompetenc.

Raziskovalni projekt bo prispeval k pripravi sistemskih sprememb, kot so:

1. ustrezna klasifikacija in razvrščanje otrok glede na njihove specifične
potrebe;
2. oblikovanje občutljivih merskih instrumentov za detekcijo težav;
3. razvoj protokolov za interdisciplinarno sodelovanje, ki vključujejo pe-
dagoške, socialne, zdravstvene in pravne strokovnjake.

S tem raziskovalnim projektom smo ustvarili znanstveno podlago za izbolj-
šanje preventivnih, interventnih in kurativnih pristopov pri delu z otroki in
mladostniki z vedenjskimi in čustvenimi težavami. Rezultati bodo pripomog-
li k vzpostavitvi učinkovitejšega sistema pomoči, ki temelji na znanstvenih
spoznanjih, etičnih načelih in medsebojnem sodelovanju različnih strok.

Metodologija, raziskovalna zasnova ter izhodišča preučevanja vedenjskih in čustvenih težav otrok in mladostnikov

Namen raziskave je celostno analizirati pojavnost ter vzročnost vedenjskih
in čustvenih težav pri otrocih in mladostnikih v kontekstu hitrih družbenih
sprememb, naraščajoče socialne razslojenosti ter povečanih zahtev, ki jih
postavljajo sodobna družina, šolski sistem in trg dela. Raziskava se osredo-
toča na preučevanje biopsihosocialnih dejavnikov, ki prispevajo k razvoju

teh težav, pri čemer se opira na teoretične izsledke uveljavljenih avtorjev, kot so Schrader (1991), Myschker in Stein (2018), Van der Doef (1992) in Bergant (1987), ter na medicinsko klasifikacijo duševnih in vedenjskih motenj (1F00–F99).

Raziskava je zasnovana z namenom kritične refleksije o delovanju vzgojno-izobraževalnih ustanov, centrov za socialno delo, zdravstvenih služb in pravosodnega sistema ter njihovega medsebojnega sodelovanja. Posebna pozornost bo namenjena prestrukturiranju vzgojnih zavodov v strokovne centre ter analizi njihove celostne pomoči na kontinuumu od preventive do kurative, ki vključuje novo vzgojno zakonodajo in programe. Ključno je definirati vloge in naloge vseh deležnikov, ki delujejo v okviru vzgoje, izobraževanja, duševnega zdravlja in socialnega varstva, ter usklajevati regionalne oblike pomoči, prilagojene življenjskim okoliščinam posameznikov.

Prav tako smo oblikovali instrumentarij za zgodnjo detekcijo vedenjskih in čustvenih težav. Nadalje smo analizirali mnenja komisije za usmerjanje otrok v skupine z vedenjskimi in čustvenimi motnjami glede kriterijev ter senzibilnosti le-teh. Cilj je izboljšati pravočasno prepoznavanje težav, zagotoviti ustrezno ukrepanje v šolskem in predšolskem okolju ter preprečiti prepozno ali neustrezno usmerjanje otrok.

Na podlagi raziskave smo oblikovali tudi predloge metodičnih in didaktičnih pristopov za različne oblike pomoči, ki vključujejo preventivne programe, mobilno podporo za učitelje in starše ter različne oblike institucionalne in neinstitucionalne oskrbe, kot so dnevni centri, socialno-pedagoška pomoč družinam, vzgojne skupine, stanovanjske skupine, mladinska stanovanja, kmetije in intenzivne obravnave.

V času tranzicije in hitrih družbenih sprememb se je socialna razslojenost še povečala. Obenem družbeni procesi posebej rezultirajo v spremembah v strukturah in odnosih. Družine dobivajo kompleksnejše naloge, trg dela zahteva enormen vložek posameznikov, šolski prostor je izrazito storilnostno usmerjen, kar predstavlja le glavni nabor indikatorjev vedenjskih in čustvenih težav otrok in mladostnikov. Prav tako način reševanje problemov povzroča vedno več težav v duševnem zdravju. To so samo izhodišča, ki zahtevajo prevetritev in poglobljeno analizo pojavnosti (fenomenologije) ter vzročnosti (etiologije) vedenjskih in čustvenih motenj. Biopsihosocialni dejavniki, ki jih največkrat povzemamo po Schraderju (1991), Myschkerju (2018), Van der Doefu (1992), tudi še Bergantu (1987), predstavljajo temelj klasifikacij vedenjskih in čustvenih motenj v našem prostoru, a ne vključujejo novejših pojavnih oblik, s katerimi se spoprijemamo. Opiramo se tudi na medicinsko klasifikacijo vedenjskih in čustvenih motenj (1F00–F99 – Duševne in vedenjske motnje),

vsekakor pa se vedno znova zgodi, da bi radi imeli fiksne, jasne definicije in recepte, ampak je vsak posameznik zgodba zase.

Prav tako je pomembno izpostaviti aktualnost sprememb, ki so se končno udeležile v praksi. Tukaj mislimo na prestrukturiranje vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin in mladinskih domov v strokovne centre, ki imajo od leta 2020 tudi zakonsko podlago, delovanje v zvezi s celotno pomočjo na celotnem kontinuumu pomoči in sprejet vzgojni program v letu 2022. Vse uveljavljene novosti potrebujejo dodatno strokovno podporo na konceptualni ravni vsakega od programov, pri čemer naj se zasleduje vodila celostne pomoči kakor tudi regijske pokritosti in mrežne pomoči. V tem kontekstu je treba definirati vloge in naloge za vse institucionalne subjekte v vzgoji in izobraževanju, v zdravstvu oz. na področju duševnega zdravja, centrih za socialno delo in družinskih sodiščih kakor tudi z dovoljšno občutljivostjo usmerjati regionalne oblike pomoči, ki so usmerjene v življenjski svet posameznika.

Pregledati je bilo treba vrtčevski in šolski prostor kakor tudi ustanove, ki nudijo specializirano vzgojo, ter jih podpreti z instrumentarijem o rani detekciji vedenjskih in čustvenih težav in motenj. To implicitno pomeni tudi kritičen pregled in raziskavo usmerjanj otrok in mladostnikov kot vedenjsko in čustveno motenih. Našteto pomeni visok prag za opredelitev oz. usmeritev otroka v to skupino. Zato je treba ustrezno raziskati šolsko področje in prenoviti kriterije za usmeritev v dotično skupino. Zdi se, da otroci dobijo ali neustrezno pomoč ali jo dobijo prepozno in se že morajo usmeriti v specializirane ustanove.

Priprava metodičnih in didaktičnih pristopov že od osamosvojitve dalje ni bila predmet raziskave, ne v smislu pojavnih oblik kot tudi ne podpornih programov. Ker se specifika težav/motenj spreminja, se kaže težnja tudi po spremembi oz. prilagoditvi in dopolnitvi programov pomoči, ki zajemajo vse od preventivnih programov in zgodnje detekcije, ustrezne reakcije ter pomoči do pomoči učiteljem in staršem kot mobilna pomoč, različnih oblik poldnevni in dnevni centri, socialnopedagoške pomoči družini, različno diferenciranih stanovanjskih in vzgojnih skupin, mladinskih stanovanj, intenzivnih skupin, kmetij, intenzivnih projektov ipd. Metodično-didaktični pristopi so usmerjeni v procese deinstitucionalizacije, na katerih temelji tudi logika diferenciacije strokovnih centrov. Predvsem zgodnja detekcija in ustrezno, predvsem pa pravočasno usmerjanje ter kvalitetno strokovno delo so gradniki zmanjševanja institucionalizacije in temeljijo na osnovnih otrokovih pravicah do ustreznosti pomoči.

Zaključki raziskav se bodo implementirali tudi v učne načrte za strokovne delavce kot tudi za študente socialne pedagogike.

Cilji

1. Aktualizacija fenomenoloških ter etioloških razdelitev vedenjskih in čustvenih težav in motenj, torej njihove pojavnosti in vzročnosti v posameznih podskupinah po kontinuumu od manjših vedenjskih težav do najtežjih oblik vedenjskih motenj.
2. Izdelava instrumentarija za zgodnjo detekcijo ter identifikacijo čustvenih in vedenjskih težav/motenj.
3. Priprava predlogov didaktičnih pristopov oz. metod dela za posamezno podskupino po kontinuumu težav oz. motenj glede na program.
4. Izdelava predlogov za sistemske spremembe na področjih prepoznavanja težav oz. motenj, didaktičnih pristopov in metod dela; priprava predlogov kriterijev za usmerjanje skupine vedenjsko in čustveno težavnih/motenih otrok in mladostnikov.
5. Priprava učnih načrtov za izobraževanja strokovnih delavcev.
6. Priprava protokolov pristojnosti in sodelovanja s pedopsihiatrično stroko, centri za socialno delo in z družinskimi sodišči.

Raziskovalne metode

Raziskovalni projekt smo zasnovali z uporabo deskriptivne in kavzalne neeksperimentalne metode ter triangulacije podatkov, kar omogoča celovito analizo ter interpretacijo kompleksnih pojavov vedenjskih in čustvenih težav pri otrocih in mladostnikih. Triangulacija, kot kombinacija različnih pristopov zbiranja podatkov, zagotavlja večjo veljavnost in zanesljivost raziskovalnih ugotovitev.

Raziskava vključuje 100 osnovnih šol, 50 srednjih šol in 50 vrtcev. S pomočjo vprašalnikov smo pridobili podatke o oceni stanja, pojavnih oblikah vedenjskih in čustvenih težav (kdaj, kje, kako se pojavljajo), zaznanih vzrokih teh težav ter izzivih in potrebah pri obravnavi otrok in mladostnikov. Vprašalniki zajemajo tudi vprašanja o zaznanih oblikah pomoči, ki so trenutno na voljo, ter kompetencah strokovnih delavcev za prepoznavanje in spoprijemanje z vedenjskimi in čustvenimi težavami. Prav tako smo v raziskavo vključili tudi strokovne delavce/člane komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami v skupino posameznikov z vedenjskimi in čustvenimi motnjami, ki smo jim poslali anketne vprašalnike.

Na celotni populaciji strokovnih delavcev v centrih za socialno delo smo izvedli anketno raziskavo z namenom ugotavljanja pogostosti zaznanih pojavov vedenjskih in čustvenih težav, identifikacije zaznanih vzrokov ter ocene učinkovitosti pomoči, ki jo nudijo strokovni centri. Prav tako smo preučili pot-

rebe po izboljšanju sodelovanja z drugimi relevantnimi subjekti, kot so šole, zdravstvene ustanove in družinska sodišča, za celotno podporo otrokom in mladostnikom z vedenjskimi težavami.

V strokovnih centrih smo s pomočjo vprašalnika izvedli analizo pojavnih oblik nasilja ter preučili vzroke zanje. Poleg tega smo analizirali funkcionalnost kontinuuma pomoči, ki vključuje preventivne, intervencijske in kurativne pristope, ter ocenili ustreznost didaktičnih in metodičnih pristopov na različnih stopnjah pomoči. Podatke smo pridobivali tudi s polstrukturiranimi intervjuji v fokusnih skupinah v vsakem od strokovnih centrov, razen Strokovnega centra Planina, ki se raziskovanja ni želel udeležiti.

Tudi med pedopsihiatri in mladinskimi sodniki smo izvedli raziskavo z vprašalniki, ki nam omogočajo vpogled v specifične izzive, s katerimi se srečujejo strokovnjaki pri obravnavi otrok in mladostnikov z vedenjskimi in čustvenimi težavami, ter v njihovo percepcijo optimalnih oblik pomoči.

Pripomočki

Za zbiranje podatkov smo oblikovali deset vprašalnikov, ki so jih izpolnjevali, kot sledi:

- Vprašalnik 1: vzgojitelji v vrtcih;
- Vprašalnik 2: učitelji osnovnih šol;
- Vprašalnik 3: učitelji srednjih šol;
- Vprašalnik 4: strokovni delavci v strokovnih centrih;
- Vprašalnik 5: člani komisij za usmerjanje Zavoda Republike Slovenije za šolstvo;
- Vprašalnik 6: strokovni delavci na centrih za socialno delo;
- Vprašalnik 7: pedopsihiatri;
- Vprašalnik 8: družinski sodniki;
- Vprašalnik 9: izvajalci dodatne strokovne pomoči;
- Vprašalnik 10: svetovalni delavci osnovnih šol.

Z vprašalniki smo želeli pridobiti celosten pogled o pojavnosti, razumevanju ter spoprijemanju s čustvenimi in vedenjskimi težavami oz. motnjami na celotnem kontinuumu pomoči. Oblikovana so bila tudi vprašanja za polstrukturirane intervjuje, namenjena pridobivanju kvalitativnih vpogledov, ki so bila oblikovana posebej za vsako ciljno skupino.

Veljavnost in zanesljivost instrumenta sta bili preverjeni pri tistih konstrukcijskih oz. sklopih ocenjevalnih lestvic, kjer so bili izpolnjeni pogoji za izvedbo faktorske analize in kjer so bile vsebinsko prisotne večdimenzio-

nalne spremenljivke. Prvotno smo s pomočjo Kaiser-Meyer-Olkinovega (KMO) in Bartlettovega preizkusa ugotovili, ali je faktorsko analizo smiselno uporabiti.

Veljavnost

Vsebinsko veljavnost smo zagotovili z izvedbo pilotnega vprašalnika, ki so ga izpolnili izbrani vzgojitelji, učitelji osnovnih šol, učitelji srednjih šol ter vzgojitelji strokovnih centrov.

Dopolnjen pilotni vprašalnik je zagotovil vsebinsko veljavnost vprašalnika v celoti.

Konstruktno veljavnost sklopa ocenjevalnih lestvic vprašalnika smo preverili s faktorsko analizo. Veljavnost je bila izračunana na podlagi več konstruktov oz. sklopov ocenjevalnih lestvic, ki so se posebej nanašali na določeno področje presoje študentov/diplomantov. Konstruktna veljavnost je bila izračunana pri tistih konstrukti, kjer so bili izpolnjeni pogoji za uporabo faktor-ske analize.

Vrednosti 1. faktorjev pri vseh konstrukti pojasnjujejo več od predpostavljene spodnje meje veljavnosti (20 % variance) (Čagran, 2004), kar nakazuje veljavnost sklopov ocenjevalnih lestvic.

- Vprašalnik 1: 1. faktor 28,88 %;
- Vprašalnik 2: 1. faktor 28,56 %;
- Vprašalnik 3: 1. faktor 39,17 %;
- Vprašalnik 4: 1. faktor 23,80 %;
- Vprašalnik 5: 1. faktor 28,91 %;
- Vprašalnik 6: 1. faktor 40,62 %;
- Vprašalnik 7: faktorske analize ni bilo mogoče opraviti zaradi premajhnega števila primerov;
- Vprašalnik 8: faktorske analize ni bilo mogoče opraviti zaradi premajhnega števila primerov;
- Vprašalnik 9: ni vključeval ocenjevalnih lestvic;
- Vprašalnik 10: ni vključeval ocenjevalnih lestvic.

Zanesljivost

Zanesljivost instrumenta smo preverili s postopkom faktorizacije in z izračunom Cronbachovega α -koeficienta za vsak konstrukt oz. sklop ocenjevalnih lestvic posebej.

- Vprašalnik 1: pri sklopu faktorizacije smo dobili 29 faktorjev, ki skupaj pojasnjujejo 83,72 % variance, iz česar sledi (po zakonitosti $r_{it} \geq \sqrt{h^2}$),

- da gre za zanesljiv ($rtt = 0,915$) ocenjevalni instrument, Cronbachov α -koeficient = 0,987.
- Vprašalnik 2: 43 faktorjev (87,86 % kumulativa, $rtt = 0,936$; Cronbachov α -koeficient = 0,988).
 - Vprašalnik 3: 33 faktorjev (97,52 % kumulativa, $rtt = 0,988$; Cronbachov α -koeficient = 0,993).
 - Vprašalnik 4: 38 faktorjev (99,52 % kumulativa, $rtt = 0,998$; Cronbachov α -koeficient = 0,990).
 - Vprašalnik 5: 3 faktorji (61,94 % kumulativa, $rtt = 0,787$; Cronbachov α -koeficient = 0,632).
 - Vprašalnik 6: 3 faktorji (70,16 % kumulativa, $rtt = 0,838$; Cronbachov α -koeficient = 0,813).
 - Vprašalnik 7: zaradi premajhnega števila primerov faktorjske analize ni bilo mogoče opraviti, Cronbachov α -koeficient = 0,846.
 - Vprašalnik 8: zaradi premajhnega števila primerov faktorjske analize ni bilo mogoče opraviti, Cronbachov α -koeficient = 0,913.
 - Vprašalnik 9: ni vključeval ocenjevalnih lestvic.
 - Vprašalnik 10: ni vključeval ocenjevalnih lestvic.

Izračunani postopki faktorizacije in vrednosti Cronbachovega α -koeficienta pričajo o zanesljivih ocenjevalnih instrumentih.

Objektivnost

Objektivnost vprašalnika smo zagotovili z večinsko uporabo zaprtih vprašanj in ocenjevalnih lestvic. V času pridobivanja podatkov smo objektivnost dodatno zagotovili s pisnimi enopomenskimi navodili za izpolnjevanje ter z nevednim zbiranjem podatkov.

Postopek zbiranja podatkov in obdelava podatkov

Zbiranje podatkov na podlagi vprašalnikov je potekalo do septembra 2024.¹ Vabilo za izpolnjevanje vprašalnikov smo poslali preko spleta in sicer na uradne elektronske naslove institucij.

Podatke, pridobljene s pomočjo vprašalnikov, smo obdelali na ravni deskriptivne in inferenčne statistike. V okviru inferenčne statistike smo uporabili naslednje statistične preizkuse:

- χ^2 -preizkus hipoteze neodvisnosti,
- χ^2 preizkus z razmerjem verjetij in
- Kruskal-Wallisov H-preizkus.

¹ Zaradi neodzivnosti korespondentov smo zaprosili za podaljšanje izvajanja projekta.

Fokusni intervjuji so bili izvedeni z ravnatelji, vzgojitelji ter s svetovalnimi delavci vseh strokovnih centrov, razen Strokovnega centra Planina. Z namenom obdelave podatkov so bili intervjuji posneti. V podatkih smo identificirali vsebinske enote, pomembne za namen raziskave.

V nadaljevanju sledi pregled splošnih demografskih podatkov vseh »institucij«, ki so sodelovale v raziskavi. To poglavje je vsebinsko metodološko naravnano ter namenjeno predvsem predstavitvi raziskovalne zasnove, strukture uporabljenih vprašalnikov in celotnega metodološkega pristopa. Poseben poudarek je namenjen opisu raziskovalnega procesa, metodoloških značilnosti ter predvsem demografski analizi sodelujočih institucij, ki predstavlja glavnino tega poglavja. Pomembno je poudariti, da ista podatkovna baza in metodološki pristop predstavljata temelj tudi ostalim poglavjem te monografije, kjer so rezultati raziskave podrobneje prikazani in interpretirani, medtem ko je v tem delu poudarek na opisu raziskovalnega procesa in metodoloških izhodišč.

Demografska analiza sodelujočih institucij

K izpolnjevanju vprašalnika so bili povabljeni vzgojitelji in učitelji iz 50 vrtcev, 100 osnovnih in 50 srednjih šol v Sloveniji, vsi vzgojitelji strokovnih centrov, 50 strokovnih delavcev svetovalnih služb, 30 izvajalcev dodatne strokovne pomoči, družinski sodniki, strokovni delavci na centrih za socialno delo, pedopsihiatri ter člani komisij za usmerjanje Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Vzorec je bil neslučajnostni, namenski.

V raziskavo je bilo vključenih največ vzgojiteljev v vrtcih, učiteljev iz osnovnih šol, nato srednjih šol. Skupno število sodelujočih je 1.027.

Preglednica 1 Skupno število sodelujočih v raziskavi

Skupno število vseh sodelujočih	f	f (%)
Center za socialno delo	63	6,1
Osnovna šola	221	21,5
Srednja šola	143	13,9
Vrtec	319	31,1
Strokovni centri	98	9,5
Sodniki	24	2,3
Pedopsihiatri	5	0,5
Svetovalna služba	30	2,9
Dodatna strokovna pomoč	18	1,8
Zavod RS za šolstvo	106	10,3
Skupaj	1027	100,0

Preglednica 2 Vrtci

Spol	f	f (%)
Moški	4	1,3
Ženski	313	98,1
Drugo	2	0,6
Skupaj	319	100,0

V raziskavi, ki je zajela 319 udeležencev, je bil največji delež žensk, saj jih je bilo 313, kar predstavlja 98,1 % vseh. Moški so bili zastopani z 1,3 % (štirje udeleženci), medtem ko sta se dve osebi (0,6 %) opredelili kot »drugo«.

Preglednica 3 Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij

Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij	f	f (%)
Raven 5 (spričevalo poklicne ali splošne mature)	90	27,8
Raven 6 (diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)	60	18,5
Raven 7 (diploma prve stopnje VS in UN)	142	43,8
Raven 8 (diploma druge stopnje in enovit magistrski študijski program)	25	7,7
Raven 9 (diploma o specializaciji in magisterij znanosti)	7	2,2

Podatki v preglednici 3 prikazujejo doseženo stopnjo izobrazbe anketirancev glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij. Največji delež anketirancev, in sicer 43,8 %, ima diplomu prve stopnje visokošolskega študija, kar pomeni, da je ta raven v preučevani populaciji najpogostejše dosežena. Sledi stopnja izobrazbe, ki ustreza spričevalu poklicne ali splošne mature, saj je takšnih anketirancev 27,8 %. Na tretjem mestu po pogostosti je diploma višje strokovne izobrazbe oz. višješolske izobrazbe, ki jo ima 18,5 % sodelujočih.

Razmeroma manjši delež anketirancev, natančneje 7,7 %, je zaključil drugo stopnjo visokošolskega študija ali enovit magistrski študijski program, medtem ko je najredkejša stopnja izobrazbe diploma specializacije ali magisterija znanosti, ki jo ima le 2,2 % anketirancev. Skupno je bilo v raziskavo vključenih 324 oseb, pri čemer večina (72,2 %) dosega izobrazbeno raven 6 ali višjo.

Preglednica 4 Delovna doba respondentov v vrtcih

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	42	12,9
Od 6 do 10 let	53	16,3
Od 11 do 20 let	100	30,7
Nad 20 let	131	40,2
Skupaj	326	100,0

Največji delež, 40,2 % (131 respondentov), ima delovno dobo, daljšo od 20 let. Sledi skupina z delovno dobo od 11 do 20 let, ki predstavlja 30,7 % (100) respondentov. Delovno dobo od šest do deset let ima 16,3 % respondentov (53), medtem ko jih ima najmanjši delež, 12,9 % (42), delovno dobo do pet let.

Preglednica 5 Delovno mesto respondentov v vrtcu

Delovno mesto	f	f (%)
Vzgojitelj predšolskih otrok	169	52,0
Pomočnik vzgojitelja predšolskih otrok	104	32,0
Vzgojitelj predšolskih otrok za dodatno strokovno pomoč	9	2,8
Svetovalni delavec	22	6,8
Drugo	21	6,5
Skupaj	325	100,0

Največji delež, 52,0 % (169 respondentov), jih dela kot vzgojitelji predšolskih otrok. Sledi skupina pomočnikov vzgojiteljev predšolskih otrok, ki predstavlja 32,0 % (104 respondentov). Vzgojitelji predšolskih otrok za dodatno strokovno pomoč predstavljajo 2,8 % (devet respondentov). Svetovalni delavci predstavljajo 6,8 % (22 respondentov), medtem ko v kategorijo »drugo« spada 6,5 % (21 respondentov).

Preglednica 6 Spol respondentov osnovnih šol

Spol	f	f (%)
Ženski	201	91,0
Moški	19	8,6
Drugo	1	0,5
Skupaj	221	100,0

Preglednica 6 prikazuje porazdelitev oseb glede na spol. Večino vzorca predstavljajo ženske, saj jih je kar 201, kar ustreza 91,0 % vseh sodelujočih. Moških je 19, kar pomeni 8,6 % vzorca. Ena oseba (0,5 %) se je identificirala kot »drugo«. Skupno število oseb v vzorcu je 221.

Preglednica 7 Delovna doba respondentov osnovnih šol:

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	21	9,6
Od 6 do 10 let	30	13,8
Od 11 do 20 let	56	25,7
Nad 20 let	111	50,9
Skupaj	218	100,0

Rezultati prikazujejo porazdelitev oseb glede na delovno dobo. Največji delež sodelujočih ima delovno dobo nad 20 let – takšnih je 111 oseb, kar pred-

stavlja 50,9 % vzorca. Naslednja skupina po velikosti so tisti z delovno dobo od 11 do 20 let, saj jih je 56, kar ustreza 25,7 % vzorca. Oseb z delovno dobo od šest do deset let je 30, kar predstavlja 13,8 %, medtem ko je oseb z delovno dobo do pet let najmanj – 21, kar ustreza 9,6 % vzorca.

Preglednica 8 Število let delovne dobe v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Število let delovne dobe v VIZ	f	f (%)
Do 5 let	27	12,3
Od 6 do 10 let	31	14,2
Od 11 do 20 let	54	24,7
Nad 20 let	107	48,9
Skupaj	219	100,0

Rezultati prikazujejo razporeditev delovne dobe zaposlenih v vzgoji in izobraževanju (VIZ). Največ zaposlenih ima delovno dobo nad 20 let, kar zajema 107 oseb oz. 48,9 % vseh sodelujočih. Druga največja skupina so zaposleni z delovno dobo od 11 do 20 let, ki jih je 54, kar predstavlja 24,7 % vzorca. Zaposlenih z delovno dobo od šest do deset let je 31, kar ustreza 14,2 %, medtem ko ima delovno dobo do pet let najmanj sodelujočih – 27 oseb oz. 12,3 % vzorca.

Preglednica 9 Stopnja izobrazbe respondentov osnovnih šol

Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij	f	f (%)
Raven 5 (spričevalo poklicne ali splošne mature)	1	0,5
Raven 6 (diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)	21	9,5
Raven 7 (diploma prve stopnje VS in UN)	120	54,3
Raven 8 (diploma druge stopnje in enovit magistrski študijski program)	61	27,6
Raven 9 (diploma o specializaciji in znanstveni magisterij)	16	7,2
Raven 10 (doktorat znanosti)	2	0,9
Skupaj	221	100,0

Rezultati prikazujejo stopnje izobrazbe sodelujočih glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij. Največji delež, 54,3 % (120 oseb), predstavlja izobrazbena raven 7, kar vključuje diplomante prve stopnje visokošolskih ali univerzitetnih študijev. Sledi izobrazbena raven 8 (diploma druge stopnje ali enovit magistrski študij), ki jo ima 27,6 % (61 oseb) sodelujočih. Na tretjem mestu je raven 6 (višja strokovna ali višješolska izobrazba) z 9,5 % (21 oseb). Raven 9 (specializacija ali znanstveni magisterij) dosega 7,2 % (16 oseb), medtem ko raven 10 (doktorat znanosti) 0,9 % (2 osebi). Najmanj oseb, le 0,5 % (1 oseba), ima raven 5, ki ustreza spričevalu poklicne ali splošne mature.

Srednje šole**Preglednica 10** Spol respondentov srednjih šol

Spol	f	f (%)
Moški	18	12,6
Ženski	124	86,7
Drugo	1	0,7
Skupaj	143	100,0

Preglednica 10 prikazuje sestavo vzorca glede na spol. Skupno je bilo v raziskavi vključenih 143 učiteljev slovenskih srednjih šol. Med njimi so ženske močno prevladovale, saj jih je bilo 124, kar predstavlja 86,7 % vzorca. Moški so bili v vzorcu bistveno manj zastopani, saj jih je bilo le 18, kar predstavlja 12,6 % vseh sodelujočih. Ena oseba se je opredelila kot drug spol, kar predstavlja 0,7 % celotnega vzorca.

Preglednica 11 Dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij respondentov srednjih šol

Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij	f	f (%)
Raven 5 (spričevalo poklicne ali splošne mature)	3	2,1
Raven 6 (diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)	73	51,0
Raven 7 (diploma prve stopnje VS in UN)	53	37,1
Raven 8 (diploma druge stopnje in enovit magistrski študijski program)	12	8,4
Raven 9 (diploma o specializaciji in znanstveni magisteriji)	2	1,4
Skupaj	143	100,0

Podatki iz preglednice 11 prikazujejo izobrazbeno sestavo vzorca, razvrščeno glede na ravni Slovenskega ogrodja kvalifikacij. Vzorec vključuje 143 oseb. Največji delež oseb ima doseženo šesto raven izobrazbe, kar ustreza diplomi višje strokovne ali višješolske izobrazbe. Takšnih je 73 oseb, kar predstavlja 51 % celotnega vzorca. Druga najpogostejša skupina so osebe s sedmo ravno izobrazbe, ki ustreza diplomi prve stopnje visokošolskega strokovnega (VS) ali univerzitetnega (UN) študija. Teh je 53, kar pomeni 37,1 % udeležencev. Manjši delež vzorca sestavljajo osebe z višjimi ravnmi izobrazbe. Dvanajst oseb (8,4 %) je zaključilo osmo raven, ki vključuje diplomu druge stopnje (magi-

Preglednica 12 Delovna doba respondentov srednjih šol

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	13	9,2
Od 6 do 10 let	20	14,1
Od 11 do 20 let	27	19,0
Nad 20 let	82	57,7
Skupaj	142	100,0

strski študij). Le dve osebi (1,4 %) imata doseženo deveto raven izobrazbe, kar pomeni diplomo specializacije ali znanstveni magisterij. Na drugi strani spektra je le majhen delež oseb z nižjo izobrazbo. Tri osebe (2,1 %) so dosegle raven 5, kar ustreza spričevalu poklicne ali splošne mature.

Podatki v preglednici 12 prikazujejo delovno dobo učiteljev v srednjih šolah, razdeljeno v štiri kategorije. Skupno število anketiranih učiteljev je 142.

Večina učiteljev, kar 82, ima več kot 20 let delovne dobe, kar predstavlja 57,7 % vseh anketiranih. To kaže na prevlado izkušenih učiteljev z dolgoletno prakso v šolstvu. Naslednja največja skupina so učitelji z delovno dobo med 11 in 20 leti, teh je 27 oz. 19,0 %. Manjše deleže predstavljajo učitelji z manj delovnimi izkušnjami. Tisti, ki so zaposleni med šest in deset let, predstavljajo 14,1 % vzorca (20 oseb), medtem ko je najmanj zastopana skupina učiteljev z delovno dobo do pet let, teh je 13 oz. 9,2 %.

Preglednica 13 Število let delovne dobe v vzgojno izobraževalnih ustanovah pri respondentih srednjih šol

Število let delovne dobe v VIZ	f	f (%)
Do 5 let	26	18,2
Od 6 do 10 let	19	13,3
Od 11 do 20 let	21	14,7
Nad 20 let	77	53,8
Skupaj	143	100,0

Podatki v preglednici 13 predstavljajo delovno dobo učiteljev srednjih šol v VIZ, razvrščeno v štiri kategorije. V raziskavi je sodelovalo skupno 143 učiteljev. Največja skupina učiteljev, kar 77 (53,8 %), ima več kot 20 let delovne dobe v VIZ. To kaže na znaten delež učiteljev z dolgoletnimi izkušnjami v svojem poklicu. Druga najštevilčnejša kategorija so učitelji z delovno dobo do pet let, ki jih je 26 (18,2 %). Ta podatek kaže na manjšo, a pomembno prisotnost manj izkušenih učiteljev v srednješolskem izobraževanju. Skupini učiteljev z delovno dobo med šest in deset let ter med 11 in 20 leti sta manj zastopani. Tisti s šestimi do desetimi leti izkušenj predstavljajo 13,3 % vzorca (19 oseb), medtem ko tisti z 11 do 20 leti delovne dobe predstavljajo 14,7 % vzorca (21 oseb). Podatki kažejo, da prevladujejo učitelji z dolgoletnimi izkušnjami, saj ima več kot polovica respondentov (53,8 %) več kot 20 let delovne dobe. Vendar je prisotna tudi pomembna skupina učiteljev z manj kot petimi leti delovne dobe (18,2 %), kar nakazuje prisotnost mlajših kadrov ali tistih, ki so pred kratkim vstopili v VIZ.

Strokovni centri**Preglednica 14** Spol respondentov strokovnih centrov

Spol	f	f (%)
Moški	14	14,3
Ženski	84	85,7
Skupaj	98	100,0

V raziskavi je sodelovalo skupno 98 strokovnih delavcev iz strokovnih centrov. Od tega je 14,3 % moških, kar pomeni, da je bilo v raziskavi 14 moških, medtem ko je preostalih 85,7 % predstavljalo ženske, kar pomeni, da je bilo v raziskavi 84 žensk. Ta podatek kaže, da je velika večina sodelujočih v raziskavi ženskega spola

Preglednica 15 Delovna doba respondentov strokovnih centrov

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	21	21,4
Od 6 do 10 let	12	12,2
Od 11 do 20 let	22	22,4
Nad 20 let	43	43,9
Skupaj	98	100,0

Preglednica 15 prikazuje podatke o delovni dobi strokovnih delavcev v strokovnih centrih. V raziskavi je 21,4 % strokovnih delavcev, ki imajo delovno dobo do pet let, kar pomeni, da je to skupina z najkrajšo delovno dobo. Sledi skupina, ki ima delovno dobo od šest do deset let, ki predstavlja 12,2 % vseh sodelujočih. 22,4 % strokovnih delavcev v raziskavi je imelo delovno dobo med 11 in 20 let, medtem ko največji delež, 43,9 %, predstavljajo strokovni delavci z delovno dobo nad 20 let. To pomeni, da je skoraj polovica sodelujočih že dolgoletnih strokovnjakov na svojem področju.

Preglednica 16 Število let delovne dobe v vzgojno-izobraževalnih ustanovah pri respondentih strokovnih centrov

Število let delovne dobe v VIZ	f	f (%)
Do 5 let	38	39,2
Od 6 do 10 let	11	11,3
Od 11 do 20 let	24	24,7
Nad 20 let	24	24,7
Skupaj	97	100,0

Preglednica 16 prikazuje delovno dobo strokovnih delavcev v VIZ. Iz nje je razvidno, da je največji delež strokovnih delavcev, 39,2 %, tistih, ki imajo delovno dobo do pet let, kar pomeni, da so na tem področju precej novi ali pa

so šele začeli svojo kariero. Sledi skupina s šestimi do desetimi leti delovne dobe, ki predstavlja 11,3 % vseh sodelujočih. 24,7 % strokovnih delavcev ima delovno dobo med 11 in 20 let, kar nakazuje, da je kar četrtna udeležencev že pridobila precejšnje izkušnje na tem področju. Enak delež, 24,7 %, pa ima tudi skupina s delovno dobo nad 20 let, kar pomeni, da je skoraj četrtna strokovnih delavcev v VIZ dolgoletnih strokovnjakov.

Preglednica 17 Trenutna dosežena stopnja izobrazbe respondentov strokovnih centrov glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij

Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij	f	f (%)
Raven 5 (spričevalo poklicne ali splošne mature)	2	2,1
Raven 6 (diploma o višji strokovni izobrazbi oz. višješolski izobrazbi)	9	9,3
Raven 7 (diploma prve stopnje VS in UN)	44	45,4
Raven 8 (diploma druge stopnje in enovit magistrski študijski program)	31	32,0
Raven 9 (diploma specializacije in znanstveni magisteri)	11	11,3
Skupaj	97	100,0

Preglednica 17 prikazuje stopnje izobrazbe strokovnih delavcev v strokovnih centrih glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij. Najmanjši delež udeležencev, le 2,1 %, ima doseženo raven 5, kar pomeni, da so imeli samo spričevalo poklicne ali splošne mature. Delež strokovnih delavcev z izobrazbo na ravni 6, ki vključuje višjo strokovno izobrazbo oz. višješolsko izobrazbo, je nekoliko višji in znaša 9,3 %. Največji delež udeležencev, kar 45,4 %, ima doseženo raven 7, torej diplomu prve stopnje višješolske ali univerzitetne izobrazbe. Sledijo udeleženci z doseženo ravno 8, kar pomeni diplomu na drugi stopnji študija ali v enovitih magistrskih programih, ki predstavljajo 32 % vseh sodelujočih. In nazadnje, 11,3 % strokovnih delavcev je zaključilo raven 9, kar zajema diplomu specializacije in znanstveni magisterij.

Preglednica 18 Izobrazba respondentov strokovnih centrov

Izobrazba	f	f (%)
Socialni pedagog	38	38,8
Pedagog	10	10,2
Psiholog	2	2,0
Socialni delavec	19	19,4
Športni pedagog	2	2,0
Pedagog/andragog	2	2,0
Drugo	25	25,5
Skupaj	98	100,0

Preglednica 18 prikazuje vrsto izobrazbe strokovnih delavcev v strokovnih centrih. Največji delež sodelujočih, 38,8 %, ima izobrazbo socialnega peda-

goga, kar kaže, da je to najpogostejša strokovna usmeritev med udeleženci raziskave. Sledi skupina pedagogov, ki predstavlja 10,2 % vseh sodelujočih. 19,4 % strokovnih delavcev je socialnih delavcev. Še manjše deleže predstavljajo tisti, ki imajo izobrazbo psihologa, športnega pedagoga ali pedagoga/andragoga, saj vsak od teh poklicev predstavlja le po 2 % udeležencev. Kategorija »drugo« zajema 25,5 % vseh sodelujočih, kar nakazuje, da je imela kar četrtina strokovnih delavcev v raziskavi različne izobrazbe, ki niso bile posebej navedene v preostalih kategorijah. Analiza kaže, da sta najpogostejši izobrazbi v tem vzorcu socialni pedagog in socialni delavec, s pomembnim deležem drugih strok.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavljamo splošne demografske podatke članov komisij za usmerjanje Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki so dodelovali v raziskavi.

Preglednica 19 Spol respondentov članov komisij za usmerjanje

Spol	f	f (%)
Moški	5	4,7
Ženski	101	95,3
Skupaj	106	100,0

Preglednica 19 prikazuje podatke o spolu članov komisije za usmerjanje, ki so bili vključeni v vprašalnik. Skupno število anketiranih članov komisije je bilo 106. Med člani je bilo pet oseb moškega spola, kar predstavlja 4,7 % vseh anketiranih, in 101 oseb ženskega spola, kar predstavlja 95,3 % vseh anketiranih. Komisijo za usmerjanje so torej v veliki večini sestavljale ženske.

Preglednica 20 Delovna doba respondentov – članov komisij za usmerjanje

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	0	0
Od 6 do 10 let	12	11,2
Od 11 do 20 let	22	20,6
Nad 20 let	73	68,2
Skupaj	107	100,0

Rezultati v preglednici 20 kažejo, da so imeli člani komisije za usmerjanje, ki so sodelovali v raziskavi, različno delovno dobo. Nobeden izmed sodelujočih ni imel delovne dobe do pet let. 12, kar predstavlja 11,2 odstotka vseh, jih je imelo delovno dobo med šest in deset let. 22 članov, oz. 20,6 odstotka, je bilo zaposlenih med 11 in 20 let. Največji delež, kar 73 članov oz. 68,2 odstotka, pa je imel delovno dobo daljšo od 20 let. Skupno je v raziskavi sodelovalo 107

članov komisije, iz česar je razvidno, da ima večina udeležencev dolgoletne delovne izkušnje.

Preglednica 21 Območna enota delovanja respondentov članov komisij za usmerjanje

Označite, v kateri območni enoti ste član komisije za usmerjanje.	f	f (%)
Ljubljana	31	30,4
Koper	8	7,8
Kranj	10	9,8
Murska Sobota	6	5,9
Nova Gorica	6	5,9
Novo mesto	9	8,8
Slovenj Gradec	9	8,8
Celje	8	7,8
Maribor	15	14,7
Skupaj	102	100,0

Rezultati v preglednici 21 prikazujejo razporeditev članov komisij za usmerjanje glede na območne enote, v katerih delujejo. Največ članov, 31 oz. 30,4 odstotka vseh sodelujočih, prihaja iz območne enote Ljubljana. Iz območne enote Maribor prihaja 15 članov, kar predstavlja 14,7 odstotka. Območni enoti Kranj in Novo mesto imata po deset oz. devet članov, kar predstavlja 9,8 in 8,8 odstotka vseh članov. Po osem članov oz. 7,8 odstotka prihaja iz območnih enot Koper in Celje. Iz območnih enot Slovenj Gradec, Nova Gorica in Murska Sobota prihaja po devet, šest in šest članov, kar predstavlja 8,8 odstotka ter 5,9 odstotka. Skupno sta v raziskavi sodelovala 102 člana komisij za usmerjanje, razporejena po različnih območnih enotah.

Preglednica 22 Število let članstva respondentov članov komisij za usmerjanje v komisiji za usmerjanje

Koliko let ste že član komisije za usmerjanje?	f	f (%)
Do 5 let	19	17,9
Od 6 do 10 let	30	28,3
Več kot 10 let	57	53,8
Skupaj	106	100,0

Preglednica 22 prikazuje, koliko let posamezniki že delujejo kot člani komisije za usmerjanje. Najmanjši delež, 19 oseb oz. 17,9 odstotka, ima izkušnje delovanja v komisiji do pet let. 30 članov, kar predstavlja 28,3 odstotka, je v komisijah aktivnih med šest in deset let. Največji delež članov, 57 oseb oz. 53,8 odstotka, pa ima izkušnje delovanja, ki presegajo deset let. Skupno je v raziskavi sodelovalo 106 članov komisij, pri čemer je razvidno, da ima večina članov dolgoletne izkušnje v komisijah za usmerjanje.

Stopnja izobrazbe

Preglednica 23 Stopnja izobrazbe respondentov članov komisij za usmerjanje

Trenutno dosežena stopnja izobrazbe glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij	f	f (%)
Raven 7 (diploma prve stopnje VS in UN)	30	28,0
Raven 8 (diploma druge stopnje in enovit magistrski študijski program)	30	28,0
Raven 9 (diploma specializacije in znanstveni magisterij)	44	41,1
Raven 10 (doktorat znanosti)	3	2,8
Skupaj	107	100,0

Preglednica 23 prikazuje izobrazbeno strukturo članov komisij za usmerjanje glede na Slovensko ogrodje kvalifikacij. Med sodelujočimi ima 30 članov oz. 28 odstotkov izobrazbo na ravni 7, kar vključuje diplomu prve stopnje visokošolskega strokovnega (VS) ali univerzitetnega (UN) programa. Prav tako 30 članov oz. 28 odstotkov dosega raven 8, kar ustreza diplomi druge stopnje ali enovitemu magistrskemu študijskemu programu. Največ članov, 44 oz. 41,1 odstotka, ima izobrazbo na ravni 9, kar vključuje diplomu specializacije ali znanstveni magisterij. Le trije člani, oz. 2,8 odstotka, dosegajo najvišjo raven izobrazbe, raven 10, ki zajema doktorat znanosti. Skupno je v raziskavi sodelovalo 107 članov komisij, iz česar je razvidno, da večina članov dosega visoko raven izobrazbe, pri čemer prevladuje raven 9.

Preglednica 24 Letno število usmeritev

Letno število usmeritev	f	f (%)
Do 20	5	4,7
21–50	13	12,1
51–100	31	29,0
101–150	34	31,8
151–200	17	15,9
Več kot 200	7	6,5
Skupaj	107	100,0

Preglednica 24 prikazuje število usmeritev, ki jih člani komisij za usmerjanje izvedejo na letni ravni. Najmanjši delež članov, pet oseb oz. 4,7 odstotka, izvede do 20 usmeritev na leto. Med 21 in 50 usmeritev letno izvede 13 članov, kar predstavlja 12,1 odstotka. Največji delež članov, 31 oz. 29 odstotkov, izvede med 51 in 100 usmeritev. Še nekoliko več, med 101 in 150 usmeritev, izvede 34 članov, kar predstavlja 31,8 odstotka. Nadalje 17 članov, kar je 15,9 odstotka, izvede med 151 in 200 usmeritev letno, medtem ko sedem članov oz. 6,5 odstotka preseže 200 usmeritev letno. Skupno je v raziskavi sodelovalo 107 članov, pri čemer je razvidno, da večina izvede med 51 in 150 usmeritev na leto, kar kaže na velik obseg dela pri večini članov komisij.

Preglednica 25 Pogostost usmeritve v vsako kategorijo posebnih potreb

Ocenite, koliko pogoste so usmeritve za vsako kategorijo posebnih potreb	n	Min	Max	$\bar{X}$	S
Otroci z motnjami v duševnem razvoju	107	1	5	2,72	0,899
Slepi in slabovidni	107	1	5	1,31	0,840
Gluhi in naglušni	107	1	5	1,43	0,881
Otroci z govorno-jezikovnimi motnjami	107	1	5	3,58	0,981
Gibalno ovirani	106	1	5	2,05	1,027
Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja	107	1	5	4,59	0,835
Dolgotrajno bolni otroci	107	2	5	3,78	0,816
Otroci z avtističnimi motnjami	107	1	5	3,06	0,878
Otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami	107	1	5	3,20	0,905

Opomba 1 – zelo redko, 2 – redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – zelo pogosto).

Preglednica 25 prikazuje pogostost usmeritev za otroke s posebnimi potrebami glede na različne kategorije. Interpretacija temelji na povprečnih ocenah pogostosti ($\bar{X}$), ki se gibljejo od 1 (zelo redko) do 5 (zelo pogosto), ter standardnih odklonih (s), ki kažejo na razpršenost odgovorov.

- Otroci z motnjami v duševnem razvoju ($\bar{X} = 2,72$, $s = 0,899$): usmeritve so ocenjene kot občasne, čeprav se med člani komisij pojavljajo različne ocene.
- Slepi in slabovidni ($\bar{X} = 1,31$, $s = 0,840$): usmeritve so ocenjene kot zelo redke.
- Gluhi in naglušni ($\bar{X} = 1,43$, $s = 0,881$): tudi za to skupino so usmeritve ocenjene kot zelo redke.
- Otroci z govorno-jezikovnimi motnjami ($\bar{X} = 3,58$, $s = 0,981$): usmeritve so ocenjene kot pogoste.
- Gibalno ovirani otroci ($\bar{X} = 2,05$, $s = 1,027$): usmeritve so ocenjene kot redke do občasne, pri čemer so ocene med člani komisij bolj razpršene.
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ($\bar{X} = 4,59$, $s = 0,835$): usmeritve so ocenjene kot zelo pogoste, kar kaže na visoko obremenjenost komisij s to skupino otrok.
- Dolgotrajno bolni otroci ($\bar{X} = 3,78$, $s = 0,816$): usmeritve za dolgotrajno bolne otroke so ocenjene kot pogoste, pri čemer so odgovori med člani komisij dokaj enotni.
- Otroci z avtističnimi motnjami ($\bar{X} = 3,06$, $s = 0,878$): usmeritve so ocenjene kot občasne.
- Otroci s čustvenimi in vedenjskimi težavami ($\bar{X} = 3,20$, $s = 0,905$): usmeritve so prav tako ocenjene kot občasne, z zmerno razpršenostjo ocen.

Na splošno rezultati kažejo, da komisije najpogosteje usmerjajo otroke s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, sledijo dolgotrajno bolni otroci in otroci z govorno-jezikovnimi motnjami. Usmeritve za slepe, slabovidne ter gluhe in naglušne otroke so redkejšje.

Center za socialno delo

Predstavljamo splošne demografske podatke strokovnih delavcev centrov za socialno delo, ki so sodelovali v raziskavi.

Preglednica 26: Spol respondentov centrov za socialno delo

Spol	f	f (%)
Moški	2	3,2
Ženski	61	96,8
Skupaj	63	100,0

Preglednica 26 prikazuje vzorec strokovnih delavcev centrov za socialno delo, ki so sodelovali v raziskavi, glede na spol. Od vseh 63 sodelujočih strokovnih delavcev jih je večina žensk, 61, kar predstavlja 96,8 % vseh udeležencev. Moški predstavljajo le 3,2 % vzorca, torej je bil moški delež zelo majhen, saj sta v raziskavi sodelovalo le dva moška strokovna delavca.

Preglednica 27 Število let delovne dobe respondentov centrov za socialno delo

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	11	17,5
Od 6 do 10 let	9	14,3
Od 11 do 20 let	23	36,5
Nad 20 let	20	31,7
Skupaj	63	100,0

Preglednica 27 prikazuje delovno dobo strokovnih delavcev na centrih za socialno delo (CSD). Med sodelujočimi strokovnimi delavci je največji delež tistih, ki imajo delovno dobo od 11 do 20 let, saj jih je 23, kar predstavlja 36,5 % vseh udeležencev. Sledijo strokovni delavci z delovno dobo nad 20 let, katerih delež znaša 31,7 %, kar pomeni, da je kar tretjina sodelujočih v raziskavi že dolgoletnih delavcev na tem področju. 17,5 % sodelujočih ima delovno dobo do pet let, 14,3 % strokovnih delavcev pa ima delovno dobo od šest do deset let.

Preglednica 28 prikazuje, iz katerih CSD-jev prihajajo strokovni delavci, ki so sodelovali v raziskavi. Največ strokovnih delavcev prihaja iz CSD Spodnje Podravje, saj jih je 16, kar predstavlja 25,4 % vseh udeležencev. Sledi CSD Gorenjska, iz katerega prihaja 12 strokovnih delavcev, kar je 19 % vseh sodelu-

Preglednica 28: Regija respondentov centrov za socialno delo

Regija CSD	f	f (%)
CSD Celje	2	3,2
CSD Dolenjska in Bela krajina	4	6,3
CSD Gorenjska	12	19,0
CSD Južna Primorska	4	6,3
CSD Koroška	2	3,2
CSD Ljubljana	3	4,8
CSD Maribor	5	7,9
CSD Osrednja Slovenija – Vzhod	1	1,6
CSD Posavje	4	6,3
CSD Savinjsko-Šaleška	6	9,5
CSD Severna Primorska	3	4,8
CSD Spodnje Podravje	16	25,4
CSD Zasavje	1	1,6
Skupaj	63	100,0

jočih. CSD Savinjsko-Šaleška je prispeval 6,3 % sodelujočih (šest strokovnih delavcev), medtem ko so CSD Dolenjska in Bela krajina ter CSD Posavje prispevali po 4,8 % (po štiri sodelujoče). CSD Maribor in CSD Južna Primorska sta imela po 5 strokovnih delavcev, kar predstavlja 7,9 % oz. 6,3 % vseh sodelujočih. Manjši deleži strokovnih delavcev prihajajo iz CSD Celje, CSD Koroška, CSD Ljubljana, CSD Severna Primorska, CSD Osrednja Slovenija – Vzhod in CSD Zasavje, kjer je število sodelujočih med eno in tremi osebami na posamezen CSD, kar pomeni, da vsak od teh centrov prispeva manjši delež k celotni raziskavi.

Preglednica 29 Število obravnavanih otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami motnjami

Koliko otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ali motnjami trenutno obravnavate?	f	f (%)
Do 5	25	39,7
Od 6 do 10	18	28,6
Od 11 do 15	6	9,5
Več kot 15	14	22,2
Skupaj	63	100,0

Preglednica 29 prikazuje, koliko otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ali motnjami obravnavajo strokovni delavci na CSD-jih. Največ strokovnih delavcev, kar 39,7 %, obravnava do pet otrok, kar nakazuje, da večina strokovnjakov na tem področju obravnava manjše število otrok s temi težavami. Sledi skupina, ki obravnava od šest do deset otrok, kar pred-

stavlja 28,6 % vseh sodelujočih. Skupina strokovnih delavcev, ki obravnavajo od 11 do 15 otrok, je manjša in znaša 9,5 %. In končno, 22,2 % strokovnih delavcev obravnava več kot 15 otrok, kar pomeni, da je ta skupina bolj obremenjena z večjim številom otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami.

Pedopsihiatri

Preglednica 30 Spol respondentov pedopsihiatrov

Spol	f	f (%)
Ženski	2	40,0
Moški	3	60,0
Skupaj	5	100,0

Preglednica 30 prikazuje število pedopsihiatrov, ki so bili vključeni v raziskavo, glede na spol. Od skupno petih pedopsihiatrov, so trije moškega spola, kar predstavlja 60 % vseh sodelujočih, medtem ko sta dve osebi ženskega spola, kar predstavlja 40 % udeležencev.

Preglednica 31 Izobrazba respondentov pedopsihiatrov

Izobrazba, specializacija	f	f (%)
Otroška in mladostniška psihiatrija razvojno analitična psihoterapija	1	20,0
Pedopsihiater	1	20,0
Profesor defektologije	1	20,0
Specializant klinične psihologije	1	20,0
Zdravnica, specialistka otroške in mladostniške psihiatrije, transakcijska psihoterapija	1	20,0
Skupaj	5	100,0

Preglednica 31 prikazuje izobrazbo in specializacijo pedopsihiatrov, ki so bili vključeni v raziskavo. Med petimi sodelujočimi je imel vsak drugačno izobrazbo ali specializacijo. En pedopsihiater ima izobrazbo iz otroške in mladostniške psihiatrije z usmeritvijo v razvojno analitično psihoterapijo, drugi je specializirani pedopsihiater, tretji profesor defektologije, četrti specializant klinične psihologije, zadnji pa zdravnik in specialist otroške in mladostniške psihiatrije, usmerjen v transakcijsko psihoterapijo. Različne specializacije pedopsihiatrov nakazujejo raznolikost strokovnega znanja in izkušenj med sodelujočimi v raziskavi.

Večina pedopsihiatrov (80 %) obravnava več kot 15 otrok in mladostnikov, kar nakazuje, da so ti strokovnjaki obremenjeni z večjim številom primerov. Le en pedopsihiater (20 %) obravnava med 11 ter 15 otrok in mladostnikov.

Preglednica 32 prikazuje delovno dobo pedopsihiatrov, ki so sodelovali v raziskavi. Med petimi pedopsihiatri jih je 40 % imelo delovno dobo od šest do

Preglednica 32 Število let delovne dobe respondentov pedopsihiatrov

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	0	0,0
Od 6 do 10 let	2	40,0
Od 11 do 20 let	2	40,0
Nad 20 let	1	20,0
Skupaj	5	100,0

deset let. Enako število, 40 %, jih je imelo delovno dobo od 11 do 20 let. Le en pedopsihiater (20 %) ima več kot 20 let delovne dobe, medtem ko nobeden ni imel delovne dobe, krajše od šest let.

Sodniki

Predstavljamo splošne demografske podatke sodnikov, vključenih v raziskavo.

Preglednica 33 Spol respondentov sodnikov

Spol	F	f (%)
Ženski	24	100,0
Skupaj	24	100,0

V raziskavo je bilo vključenih 24 sodnikov, od tega so bili vsi predstavniki ženskega spola.

Preglednica 34 Delovna doba respondentov sodnikov

Delovna doba sodnikov	f	f (%)
Do 5 let	1	4,2
Od 6 do 10 let	1	4,2
Od 11 do 20 let	4	16,7
Nad 20 let	18	75,0
Skupaj	24	100,0

Preglednica 34 prikazuje delovno dobo sodnikov, ki so sodelovali v raziskavi. Največ (75 %) jih ima delovno dobo nad 20 let, kar nakazuje, da je med sodelujočimi v raziskavi prevladujoči delež izkušenih sodnikov z dolgoletno prakso. Sledi skupina sodnikov z delovno dobo od 11 do 20 let, kar predstavlja 16,7 % sodelujočih. Le 8,4 % sodelujočih sodnikov ima delovno dobo manj kot deset let, medtem ko 4,2 % predstavljajo sodniki z delovno dobo do pet let, dodatnih 4,2 % pa ima delovno dobo od šest do deset let.

Preglednica 35 prikazuje število otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ali motnjami, ki jih trenutno obravnavajo sodniki, vključeni v raziskavo. Največ sodnikov (50 %) obravnava do pet otrok in mladostnikov

Preglednica 35 Število s strani respondentov sodnikov obravnavanih otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ali motnjami

Koliko otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami ali motnjami trenutno obravnavate?	f	f (%)
Do 5	12	50,0
6–10	4	16,7
11–15	1	4,2
Več kot 15	7	29,2
Skupaj	24	100,0

s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Sledi skupina sodnikov, ki obravnava med šest in deset otrok, kar predstavlja 16,7 % vseh sodelujočih. Manjši delež sodnikov obravnava večje število otrok, 4,2 % jih obravnava od 11 do 15 otrok, medtem ko jih 29,2 % obravnava več kot 15 otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami/motnjami.

Preglednica 36 Ocena kvalitete in funkcionalnosti sodelovanja po mnenju respondentov sodnikov

Ocena kvalitete in funkcionalnosti sodelovanja (1 – zelo slabo, 2 – slabo, 3 – dobro, 4 – zelo dobro, 5 – odlično)	n	Min	Max	$\bar{X}$	s
Vrtci	4	3	5	4,00	0,816
Osnovne šole	4	2	4	3,50	1,000
Srednje šole	4	2	4	3,00	0,816
Strokovni centri	4	3	5	4,00	0,816
Centri za socialno delo	4	2	3	2,50	0,577
Sodniki	4	3	3	3,00	0,000
Otroci in mladostniki	4	3	5	3,75	0,957
Starši otrok ali mladostnikov	4	3	4	3,25	0,500
Svetovalni centri	4	3	5	4,25	0,957
Komisije za usmerjanje	4	3	5	3,50	1,000

Dodatna strokovna pomoč

Preglednica 37 Spol respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči

Spol	F	f (%)
Ženski	18	100,0
Skupaj	18	100,0

Vprašalnik je skupaj izpolnilo 18 oseb, od tega so bile vse ženskega spola.

Preglednica 38 prikazuje razporeditev izvajalcev dodatne strokovne pomoči glede na njihovo delovno dobo. Skupno je v vzorec vključenih 18 izvajalcev, pri čemer jih je večina, kar 44,4 %, v poklicu več kot 20 let, kar kaže na izku-

Preglednica 38 Število let delovne dobe respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	1	5,6
Od 6 do 10 let	3	16,7
Od 11 do 20 let	6	33,3
Nad 20 let	8	44,4
Skupaj	18	100,0

šeno populacijo. Sledijo izvajalci z delovno dobo med 11 in 20 let, ki predstavljajo tretjino (33,3 %) vseh anketiranih. Tisti z delovno dobo od šest do deset let predstavljajo 16,7 %, medtem ko je izvajalcev z najkrajšo delovno dobo, do pet let, najmanj – le 5,6 %. Podatki kažejo, da je večina izvajalcev dodatne strokovne pomoči izkušenih strokovnjakov z več kot desetletno prakso, kar nakazuje stabilno strokovno bazo, a hkrati tudi manjši delež mlajših strokovnjakov, ki v poklic šele vstopajo.

Preglednica 39 Število let delovne dobe respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Delovna doba v VIZ	f	f (%)
Do 5 let	2	11,8
Od 6 do 10 let	3	17,6
Od 11 do 20 let	4	23,5
Nad 20 let	8	47,1
Skupaj	17	100,0

Preglednica 39 prikazuje razporeditev izvajalcev dodatne strokovne pomoči glede na njihovo delovno dobo v VIZ. Skupno je vključenih 17 izvajalcev, pri čemer jih skoraj polovica (47,1 %) na tem področju dela že več kot 20 let. To kaže na močno prisotnost izkušenih strokovnjakov, kar je pomembno za kakovostno izvajanje dodatne strokovne pomoči. Skupina z delovno dobo od 11 do 20 let predstavlja 23,5 % vseh izvajalcev, kar kaže na sorazmerno dobro zastopanost srednje izkušenih strokovnjakov. Manjši delež (17,6 %) predstavljajo izvajalci z delovno dobo med šest in deset let, najmanj pa je tistih z delovno dobo do pet let – le 11,8 %.

Preglednica 40 Poklic respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči

Poklic	f	f (%)
Socialni pedagog	15	83,3
Inkluzivni pedagog	1	5,6
Drugo	2	11,1
Skupaj	17	100,0

Preglednica 40 prikazuje razporeditev poklicev izvajalcev dodatne strokovne pomoči. Med 17 anketiranimi jih velika večina, kar 83,3 %, dela kot socialni pedagogi. Manjši delež predstavljajo inkluzivni pedagogi, ki so zastopani le s 5,6 %, medtem ko 11,1 % izvajalcev sodi v kategorijo »drugo«, kar lahko vključuje različne poklice, ki niso specifično navedeni (npr. specialni pedagogi, psihologi ali drugi strokovni profili).

Preglednica 41 Število s strani respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči obravnavanih učencev v okviru dodatne strokovne pomoči

Število obravnavanih učencev v okviru dodatne strokovne pomoči	f	f (%)
4	1	5,6
5	2	11,1
7	2	11,1
8	3	16,7
9	1	5,6
10	9	50,0
Skupaj	18	100,0

Preglednica 41 prikazuje, koliko učencev izvajalci dodatne strokovne pomoči obravnavajo. Med 18 anketiranimi izvajalci jih polovica (50 %) obravnava deset učencev. Manjši deleži izvajalcev obravnavajo nekoliko manj učencev: 16,7 % jih dela osmimi 8 učenci, po 11,1 % pa obravnava pet oz. sedem učencev. Najmanjši delež (5,6 %) obravnava bodisi štiri bodisi devet učencev. Podatki kažejo na precejšnjo variabilnost v številu učencev, ki jih obravnavajo izvajalci, pri čemer je obravnava desetih učencev najpogostejša. To lahko kaže na različno obremenjenost izvajalcev, kar je lahko posledica različnih potreb učencev, organizacije dela ali števila strokovnjakov, na voljo v posameznih institucijah.

Preglednica 42 Pogostost odražanja učenčeve čustvene in/ali vedenjske težave ali motnje pri njegovem učnem uspehu po oceni respondentov izvajalcev dodatne strokovne pomoči

Pogostost odražanja učenčeve čustvene in/ali vedenjske težave/motnje pri njegovem učnem uspehu	f	f (%)
Občasno	3	16,7
Pogosto	10	55,6
Vedno	5	27,8
Skupaj	18	100,0

Preglednica 42 prikazuje, kako pogosto se čustvene in vedenjske težave ali motnje učencev odražajo v njihovem učnem uspehu. Večina izvajalcev (55,6 %) poroča, da se te težave v učnem uspehu kažejo pogosto, kar nakazu-

je pomemben vpliv čustvenih in vedenjskih motenj na šolske dosežke. Neko-liko manj (27,8 %) jih meni, da se težave vedno odražajo v učnem uspehu, kar izpostavlja skupino učencev, pri katerih so motnje izrazito povezane z učnimi dosežki. Manjši delež (16,7 %) ocenjuje, da se to dogaja le občasno, kar kaže na manj neposredno povezavo med čustveno-vedenjskimi težavami in uspehom v šoli pri tej skupini učencev. Podatki kažejo, da čustvene in vedenjske težave pomembno vplivajo na učni uspeh večine učencev, kar poudarja potrebo po dodatni podpori za zmanjšanje teh ovir pri učenju.

Svetovalna služba

Preglednica 43 Spol respondentov svetovalne službe

Spol	f	f (%)
Ženski	29	100,0
Skupaj	29	100,0

Podatki v preglednici 43 kažejo, da so vsi v raziskavo vključeni svetovalni delavci ženskega spola, saj je njihov delež 100 %. Ta rezultat lahko kaže na prevladujočo zastopanost žensk v svetovalnih poklicih, kar je skladno s splošno opaženim trendom, da so v teh vlogah pogosteje zaposlene ženske. To bi lahko odražalo tudi družbene norme ali specifične poklicne preference na tem področju.

Preglednica 44 Delovna doba respondentov svetovalnih delavcev

Delovna doba	f	f (%)
Do 5 let	7	24,1
Od 6 do 10 let	3	10,3
Od 11 do 20 let	8	27,6
Nad 20 let	11	37,9
Skupaj	29	100,0

Podatki o delovni dobi svetovalnih delavcev v preglednici 42 kažejo, da ima več kot polovica (65,5 %) anketiranih več kot deset let delovnih izkušenj. Med njimi jih največ, 37,9 %, v tem poklicu dela več kot 20 let, kar kaže na močno zastopanost izkušenih strokovnjakov. Skupina z delovno dobo od 11 do 20 let predstavlja 27,6 %, torej je tudi ta skupina pomembno zastopana. Svetovalni delavci z manj kot desetimi leti delovnih izkušenj predstavljajo manjši delež. Tisti z delovno dobo do pet let predstavljajo 24,1 %, kar kaže na prisotnost mlajših strokovnjakov, medtem ko jih z delovno dobo od šest do deset let najdemo le 10,3 %.

Podatki o delovni dobi svetovalnih delavcev v VIZ v preglednici 42 kažejo na razmeroma enakomerno razporeditev med manj izkušenimi in zelo izku-

Preglednica 45 Delovna doba respondentov svetovalnih delavcev v vzgojno-izobraževalnih ustanovah

Delovna doba v VIZ	f	f (%)
Do 5 let	9	30,0
Od 6 do 10 let	1	3,3
Od 11 do 20 let	9	30,0
Nad 20 let	11	36,7
Skupaj	30	100,0

šenimi strokovnjaki. Največji delež (36,7 %) svetovalnih delavcev ima več kot 20 let delovnih izkušenj v VIZ, kar poudarja visoko raven izkušenosti med anketiranimi. Skupina z delovno dobo od 11 do 20 let je prav tako pomembno zastopana, saj predstavlja 30 % vseh. Mlajši strokovnjaki z delovno dobo do pet let predstavljajo enak delež (30 %), kar kaže na prisotnost novejših kadrov. Le majhen delež (3,3 %) svetovalnih delavcev ima med šest in deset let delovne dobe.

Preglednica 46 Poklic respondentov svetovalne službe

Poklic	f	f (%)
Pedagog	9	30,0
Psiholog	5	16,7
Socialni delavec	3	10,0
Socialni pedagog	10	33,3
Inkluzivni pedagog	2	6,7
Drugo	1	3,3
Skupaj	30	100,0

Podatki o poklicih svetovalnih delavcev, vključenih v raziskavo, v preglednici 43 kažejo na raznoliko strokovno sestavo. Največji delež predstavljajo socialni pedagogi (33,3 %) ter pedagogi, ki predstavljajo 30 %. Psihologi so zastopani s 16,7 %, kar kaže na pomembno, vendar nekoliko manjšo vlogo tega profila v svetovalnih službah. Socialni delavci predstavljajo 10 %, inkluzivni pedagogi 6,7 %, medtem ko je delež drugih poklicev zanemarljiv (3,3 %).

Preglednica 47 Pogostost odražanja učenčeve čustvene in/ali vedenjske težave ali motenja pri njegovem učnem uspehu po oceni respondentov svetovalnih delavcev

Kako pogosto se učenčeve čustvene in/ali vedenjske težave/motnje odražajo pri njegovem učnem uspehu?	f	f (%)
Občasno	7	10,0
Pogosto	3	76,7
Vedno	8	13,3
Skupaj	29	100,0

Podatki v preglednici 47 kažejo, kako pogosto se čustvene in vedenjske težave učencev odražajo v njihovem učnem uspehu. Večina anketiranih (76,7 %) poroča, da se te težave v učnem uspehu kažejo pogosto, kar poudarja močno povezanost med čustveno-vedenjskimi težavami in šolskimi dosežki. Manjši delež (13,3 %) ocenjuje, da se te težave vedno odražajo v učnem uspehu, kar kaže na skupino učencev, kjer imajo te težave zelo izrazit in konstanten vpliv. Nasprotno pa jih 10 % meni, da se težave odražajo le občasno, kar nakazuje manjši ali sporadičen vpliv v tej skupini učencev. Ti podatki jasno kažejo, da čustvene in vedenjske težave večinoma negativno vplivajo na učno uspešnost, kar zahteva prilagoditve in dodatno podporo, da bi učenci lahko dosegali svoj potencial.

Preglednica 48 Število s strani respondentov svetovalnih delavcev obravnavanih učencev v okviru dodatne strokovne pomoči

Število obravnavanih učencev v okviru dodatne strokovne pomoči	f	f (%)
0	3	10,0
1	3	10,0
2	5	16,7
3	5	16,7
4	3	10,0
5	11	36,7
Skupaj	30	100,0

Podatki v priglednici 48 prikazujejo, koliko učencev svetovalni delavci poleg svojega osnovnega svetovalnega dela obravnavajo še v okviru dodatne strokovne pomoči. Največji delež svetovalnih delavcev (36,7 %) nudi dodatno strokovno pomoč petim učencem, kar kaže, da je to najpogostejše število učencev v okviru njihovega dodatnega dela. Približno enak delež svetovalcev (po 16,7 %) obravnava dva ali tri učence, kar pomeni, da precej strokovnjakov sodeluje z manjšim številom učencev. Po 10 % svetovalnih delavcev ne nudi dodatne strokovne pomoči nobenemu učencu ali pa obravnava enega ali štiri učence. Ti podatki kažejo na širok razpon v številu učencev, ki jih svetovalni delavci obravnavajo v okviru dodatne strokovne pomoči. Čeprav nekateri nimajo tovrstnih obveznosti, je večina svetovalnih delavcev vključena v individualizirano delo z učenci, pri čemer so nekateri precej obremenjeni, saj podpirajo večje število učencev.

Zaključek

Poglavje predstavlja splošne demografske podatke ter prikaz vseh vključenih v raziskavo. Analiza vključuje različne strokovne skupine, ki sodelujejo

pri obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami, kar omogoča celosten vpogled v strukturo vzorca raziskave. Rezultati potrjujejo, da so vedenjske in čustvene težave pri otrocih in mladostnikih kompleksen pojav, ki zahteva celostno in interdisciplinarno obravnavo. Vzgojno-izobraževalni sistem, centri za socialno delo, strokovni centri, pedopsihiatri in pravosodni organi igrajo ključno vlogo pri zgodnjem prepoznavanju in zagotavljanju ustrezne podpore tej populaciji, s tem namenom so bili k raziskavi tudi povabljeni.

Ugotovitve raziskave, ki je vključevala širok vzorec strokovnih delavcev iz različnih institucij po vsej Sloveniji, kažejo na ključne izzive v procesu usmerjanja in obravnave otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Med glavnimi ovirami so dolgotrajni postopki usmerjanja, pomanjkanje sistemske podpore ter neusklajenost med različnimi deležniki. Hkrati pa se kaže potreba po bolj prilagojenih diagnostičnih orodjih, večji dostopnosti strokovnih služb ter učinkovitejših protokolih sodelovanja med institucijami.

Naslednja poglavja bodo podrobneje predstavila rezultate raziskave, pri čemer bo vsak deležnik obravnavan posebej. Poseben poudarek bo namenjen analizi zaznanih izzivov, potreb in priporočil strokovnjakov, ki sodelujejo pri usmerjanju in podpori otrokom s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Na podlagi ugotovitev smo oblikovali priporočila za izboljšanje sistema podpore, ki bodo prispevala k boljši socialni integraciji otrok in mladostnikov ter dolgoročnemu razvoju ustreznih preventivnih, intervencijskih in kurativnih pristopov.

Literatura

- Bregant, L. (1987). Etiološka klasifikacija disocialnih motenj. V M. Kobal (ur.), *Psihoterapija* 15 (str. 19–13). Univerzitetna psihiatrična klinika Ljubljana.
- Čagran, N. (2004). *Univariantna in multivariantna analiza podatkov: zbirka primerov uporabe statističnih metod s SPSS*. Pedagoška fakulteta.
- Myschker, N., in Stein, R. (2018). *Verhaltensstörungen bei Kindern und Jugendlichen: Erscheinungsformen – Ursachen – Hilfreiche Maßnahmen* (8. izd.). Verlag W. Kohlhammer.
- Schrader, W. (1991). *Heilpädagogische Heimerziehung bei Kindern und Jugendlichen mit Verhaltensstörungen und Lernbehinderungen*. Verlag Peter Lang.
- Van der Doef, P. L. M. (1992). Four features of child psychopathology: An interdisciplinary model of classification and treatment. V J. D. Van der Ploeg, P. M. van der Bergh, M. Klomp, E. J. Knorth in M. Smit (ur.), *Vulnerable youth in residential care part II: Clients, staff and the system* (str. 19–27). Garant Publishers.